

ki zahteva: Šolski pouk naj se skrči, ne ustanavlja naj se novih šol, učiteljstvu naj se pristriže naobraževanje (Kosi je bil v Wolfsbergu), učiteljstvo naj bode zadovoljno [s svojim gmotnim položajem, šolski zakoni naj se spremene v svrhu, da dobi cerkev ozir. duhovščina učiteljstvo pod kuratelo, ker je vera v nevarnosti, naj se pomnoži število tedenskih ur za verouk, katerega naj poučujejo učitelji, ker je linški škof dr. Doppelbauer utemeljil, da je poljski kralj Jan Sobieski stregel pred bitko pri Dunaju pri maši, tedaj naj tudi učitelji oblečejo cerkovniško krilo in s prižigalnikom v roki opravljajo službo cerkvenika, kar bi se tudi dr. Kreku dopadlo, dalje naj učiteljstvo ploska na zborovanjih, na katerih se bode ljudska šola sramotila itd. itd.

Vse te točke so silno vabljive (?) za vsakega naprednega učitelja, da se pridruži njim, ki to zahtevajo.

Vendar pa kakor poznamo svoje napredno tovarištvo, ne bode šlo na lim, ne Šlomškovi zvezi, niti komu drugemu. Gosp. Kosi, to niso napadi, to je sama čista istina, čeravno Vi tega ne boste hoteli priznati. Prosimo Vas, če boste kot učitelj sploh še kaj izjav dajali, da jih pišete v take liste, ki jih bere učiteljstvo, ne pa kateheti, če ste pa v nameni, stopiti v stopinje Jakliča, potem seveda je drugače, ker ta je sedaj v prvi vrsti konsumar, potem mlekar, potem poslanec in precej na to trabant Žlindre in še le čez dolgo, dolgo potem — učitelj.

Prihodnjič pa kaj konkretnih slučajev, ki bodo vabili učiteljstvo h klerikalcem.

Hribovski.

Odmev.

I.

Clara pacta — — —

Veleccenjani gospod tovariši! Na Vaše prijazno pismo odgovarjamo sledeče:

O učni metodi govori § 62, odstavek 2 in 3 šolskega in učnega reda z dne 20. avgusta 1870. l. tako-le: „Stanovitna učna metoda (eine bestimmte Lehrmethode) se ne ukazuje nobenemu predmetu ljudske šole. Okrajnim in deželnim šolskim nadzornikom je pa paziti, da se učitelji ogibljejo poskušanja (Experimentieren mit Methoden), s premembami raznih metod. Privaditi se je metode, katero je potrdila vednost in dejanska izkušnja (Praxis) ter odobrila okrajna učiteljska konferencija.“ — Ministerski ukaz, z dne 8. junija 1883, števil. 10.618, IV. 3. b pa govori o koncentrični metodi in sicer: „Koncentrična metoda razdelitve učne snovi onih predmetov, ki se poučujejo v več razredih, naj se obdrži (ist beizubehalten)“.

Tako torej zakon. Če mislite, da je Vaša metoda dobra in če Vas uči izkušnja, da dosežete z njo dobre uspehe, Vam ni treba iste preminjati. Vendar moramo pa pripomniti, da živimo v času vsestranskega napredka, zato se kot napredni učitelji ne smemo braniti izboljšanja metode, če nam prihaja to izboljšanje od dobrohotne strani. Kakor se z vso vnemo potegujemo vedno za izboljšanje gmotnega stanja, prav tako je tudi naša sveta dolžnost, da si prizadevamo, izboljšati učno metodo in to v prvi vrsti s stališča napredka, na katerem stoji napredno učiteljstvo. Čim boljše metodo ima učitelj, tem boljše uspehe bo dosegel v šoli in čim boljši bodo pa uspehi, tem zavednejši bo postal naš narod in tem preje bo nehala gospodariti v naši deželi tista stranka, ki se boji vsakega napredka ter ji je šola „prokletstvo za ljudstvo“.

Metoda pa, katero je potrdila vednost pred dvajsetimi, tridesetimi ali še več leti kot najboljšo, dandanes ni več najboljša. Seveda, kar čez noč se pa učitelju ni mogoče privaditi boljše metode in zato je nespametno, zahtevati od starejših učiteljev, da bi se kar čez noč privadili boljši metodi. Dolžnost in naloga nadzornikov je pa, da dajo učiteljstvu kot taki in kot dobrohotni prijatelji pri inspekcijah med štirimi očmi, pri lokalnih in okrajnih konferencijah in potom odredih potrebna navodila ter se kar najbolj mogoče ogibljejo, da ne tirajo učiteljstva v disciplinarne preiskave zaradi morebitnih nepovoljnih uspehov.

Z brezobzirno strogostjo, s cepljenjem dlake in z glavo skozi zid, se pri omikanih ljudeh navadno ne doseže zaželenega namena. Šolstvu se s takim postopanjem prav nič ne koristi, posameznikom izmed učiteljstva, njih rodbinam in tudi učiteljstvu sploh pa lahko prav mnogo škoduje. V takih žalostnih in obžalovanja vrednih slučajih ni navadno nobena stranka popolnoma nedolžna; vsaka ima gotovo kolikor toliko peg in madežev na sebi. Znano je pa, kjer se drgneta kotel in lonec drug ob drugega, se navadno zdrobi lonec, zato prosimo vse v naprednem taboru stoječe učiteljstvo, da bodi vsakdo v šoli in zunaj šole cel mož, da ne bo imel nihče prilike, izpodtikati se nad nami. Prosimo tudi vsakega, kdor želi biti res napreden, da se za pouk vselej vestno pripravi.

Skušnja nas pa uči, da je laglje to svetovati, kakor pa storiti, ker veliki večini učiteljstva nedostaja v ta namen potrebnih učnih pripomočkov t. j. učil in metodičnih navodil za posamezne predmete. Učitelji smo reveži in si ne moremo sami iz svojih skromnih dohodkov priskrbeti teh pripomočkov, pač bi morali pa poskrbeti za to krajni šolski sveti. A kaj hočemo z njimi, ker so po veliki večini šoli v nasprotnih rokah! Saj je znano, da te korporacije kot take čestokrat najbolj ovirajo redni šolski obisk, kamoli, da bi preskrbele učitelju najpotrebnejših pripomočkov za pouk. Te odnošaje bi morali naši nadzorniki pri inspekcijah in pri sestavljanju inspekcijskih poročil upoštevati. To, kar se zapiše, ostane zapisano in le težko, težko se popravi učitelju storjena krivica. „Semper aliquid haeret“. Ljudje smo vsi in vsi tudi podvrženi zmotam.

V človeški naravi je pa tudi, da se vsakdo raje in preje pripravi na boljše pot, če se mu slučajna osobna ali službena napaka razjasni prijateljsko in dobrohotno. To je torej človeku že prirojeno. Neprijazen, osoren nastop nadzornikov, disciplinarna preiskava in grožnja s kaznijo so jako opolzla sredstva za vzdrževanje nadzornikove avtoritete. V današnjih razburjenih časih, ko se mora učitelj boriti na vse strani za svoj obstanek in za mali košček vsakdanjega kruha, katerega mu pa nasprotniki šolstva tako zelo zavidajo in zagrene, da mu še ta košček nič ne tekne, v teh hudih časih tudi učiteljeva sicer mirna kri rada vskipi. Zato si nekateri naši nadzorniki tudi prizadevajo, da žive s podrejenim učiteljstvom kolegijalno in v soglasju, ter se trudijo pridobiti zaupanje, spoštovanje in ljubezen učiteljstva; saj je znano, da zaupanje vzbuja zaupanje in ljubezen pa zopet ljubezen. Zato upamo, da bo tudi nadzornik Vašega okraja prišel do tega spoznanja in prepričanja. Kdor sili z glavo skozi zid, bo najpreje samega sebe ranil!

Kakor razvidimo iz Vašega pisma, stojite tudi Vi na stališču, da se mora učitelj(ica) za pouk pripravljati, ker nas prosite, da naj Vam naznanimo primerne metodiške knjige, iz katerih bi se lahko pripravljali za pouk. Slovenskih takih

knjig, žal, nimamo. Lapajnetov „Prvi pouk“, Gabrškov „Nazorni nauk“ in pa kar je raztresenega po naših strokovnih listih, to je vse, kar imamo. Upamo pa, da se bo tudi v tem oziru kmalo obrnilo na boljše, ter prišlo temu velikemu nedostatku v našem ljudskem šolstvu čim preje v okom. Sklenjeno je že, da se bo lotila tega dela naša vrla „Slovenska šolska Matica“, katero ob tej priliki zopet kar najtopleje priporočamo vsemu učiteljstvu. Za sedaj se moramo pa slovenski učitelji zatekati k nemškimi knjigam te vrste. Svetujemo Vam, da si polagoma nabavite te-le pomožne knjige:

I. Anton Böhm: **Der deutsche Sprachunterricht in der Volksschule.** (I., II., III. Teil.) Hilfsbuch zur sachlichen und sprachlichen Behandlung der Lesestücke mit Berücksichtigung des der Stufe entsprechenden Anschauungsunterrichtes.

II. Josef Ambros: **Das erste (zweite dritte, vierte, fünfte) Schuljahr (die drei letzten Schuljahre).** Methodisch-praktisches Handbuch für den Volksschulunterricht.

III. Josef Satzer-Franz Frisch: **Das erste (zweite, dritte, vierte, fünfte) Schuljahr.** Spezielle Methodik des Unterrichtes der Volksschule.

IV. Franz Frisch: **Einführung in das Lesebuch.** Eine Anleitung zur allseitigen unterrichtlichen Behandlung deutscher Lesestücke. (I., II., III. Band.)

V. Dr. W. Rein-A. Pickel-E. Scheller: **Theorie und Praxis des Volksschulunterrichtes nach Herbartischen Grundsätzen.** (I., II., III., IV. Schuljahr.)

VI. Josef Stegbauer: **Das Wissen der Volksschule.** (I., II., III. Band.)

VII. Karl Schubert: **Deutsche Lesestücke in unterrichtlicher Behandlung und Verwertung.** (I. II., III., IV., V., VI. Band.)

VIII. Eduard Blitz: **Praktische Anleitung zur Behandlung des Schreiblese- und des Anschauungsunterrichtes, wie der Lesestücke in der I. Classe.**

IX. Karl Streng: „Anleitung zur praktischen Behandlung des ersten Teiles des im k. k. Schulbücher-verlage zu Wien erschienenen Lesebuches“ in: „Das erste Schuljahr“.

X. Mann-Czermak: **Spezielle Methodik der Elementarclasse.**

XI. Tischendorf: **Praeparationen.**

XII. Richter: **Die Herbart-Zillerschen formalen Stufen.**

Za računstvo priporočamo še posebej: Dr. Fr. Močnik: **Der Rechenunterricht in der Volksschule.** Eine Anleitung für den Lehrer zum Gebrauche der Rechenbücher für Volksschulen.

Potem „Methodische Anleitung“ za L. Lautarjeve računice in pa Gauby: **Der erste Rechenunterricht.** Priponnimo pa, da bo še letos izšla v založbi šolskih knjig nova „Računica“ za I. in II. razred in k njej tudi metodično navodilo iz peresa znanega strokovnjaka g. prof. A. Črnivca.

To bi bile nekako najpotrebnejše knjige, katere bi morala imeti vsaj vsaka štiri- in večrazredna šola v svoji „učiteljski knjižnici“ in pa vsaj nekatere teh knjig tudi vsak učitelj(ica) v svoji domači knjižnici. Seveda pogrešati bi pa ne smeli nobene teh knjig v okrajnih učiteljskih knjižnicah in tudi okrajna učiteljska društva bi si jih morala nabaviti.

Okrajnim učiteljskim knjižnicam priporočamo poleg tega še: Dr. Gustav Ad. Lindner: **Encyklopädisches Handbuch der Erziehungskunde** in pa W. Rein: **Encyklopä-**

disches Handbuch der Paedagogik. To Reinovo delo je velezanimivo, zelo natančno, temeljito in obsežno, a tudi drago. Vsi zvezki stanejo blizu 150 K. Kedar pridete v Ljubljano, si to in tudi vse druge nasvetovane knjige lahko ogledate v „Slovenskem šolskem muzeju“. Toliko za danes. Le oglasite se še! Tudi drugim tovarišem je na razpolago „Odmev“. Dragevolje bomo priobčevali vse učiteljske tožbe, a še raje bomo pa hvalili, kar bo vredno hvale, namreč glede notranje uredbe našega šolstva in učiteljskih pravic. Več oči več vidi.

Dopisi.

Štajersko.

Naši listi. „Koroška je za slovenstvo izgubljena“ se sliši žalibog pogosto med Slovenci, češ, prepustimo jo nemili usodi, ni je mogoče rešiti iz nemškega žrela. S takimi izgovori hočemo najti opravičenje za svojo popustljivost ter postajamo podobni bežečemu malosrčnemu bojevniku, ki je vrgel puško v koruzo, a bojna tla popustil brez boja sovražniku.

Res, da se slovenstvo na Koroškem potaplja v nemški povodnji, a to le zavoljo naše znane popustljivosti, malosrčnosti in nepodjetnosti. Naloga izvenkoroških Slovencev je, svoje brate v Korotanu v veljavi slovenskega jezika in v literaturi podpirati, ta naloga zadeva tudi slovensko učiteljstvo. Mi bi morali slovensko učiteljstvo na Koroškem navezati na sebe, v resnici ga pa odbijamo od sebe.

Pregledoval sem „Popotnika“ prejšnjih let, tu najdem n. pr. v 1 številki 1900 opombo upravnistva: „Prvo številko smo razposlali vsem dosedanjim naročnikom in vsem onim šolskim vodstvom na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem, kojih voditelji niso naročniki Popotnikov.“ V tem naznanilu pogrešamo Koroško. V letošnji prvi številki „Popotnikovi“ sicer ni našeta nobena dežela, a po analogiji prejšnjih naznanil, se „Popotnik“ na Koroško na ogled sploh ne dopošilja. Ali so na Koroškem vsi učitelji „Popotnikovi“ naročniki, da se ni bilo trebalo na nje ozirati? Če pa niso naročniki, je upravnistvo vse slovensko učiteljstvo na Koroškem brez vzroka preziralo, kar se ne more odobravati, temveč obžalovati.

„Popotnik“ se naj vsako leto ob novem letu dopošlje vsaki učiteljski osebi v slovenskem delu Koroške na ogled. List je tako izvrsten, da more imponovati tudi nasprotnikom, in bi mogel torej vsakim načinom, naj dobi onde kaj odjemalcev ali ne, le koristiti.

Z nevoljo pogledujem tudi „Primožičev ročni zapisnik“, iz katerega je izpuščen imenik koroškega slovenskega učiteljstva, v tem ko so se v prejšnjih Neratovih učiteljskih koledarjih nahajala imena koroških tovarišic in tovarišev. Le tako naprej! Zavest, da se slovensko učiteljstvo ne ozira na svoje brate in sestre na Koroškem, mora na skrivnem tlečo narodno ljubezen nekaterih koroških tovarišev spraviti v obup.

Ali se tudi „Učiteljski Tovariš“ podobnim načinom nič ne ozira na koroške naše tovariše? To naj nam blagovoli pojasniti slavno njegovo upravnistvo.

Vsi naši listi si naj iščejo tudi na Koroškem odjemalcev in somišljenikov.

Le pogledjmo, kako pametno ravnajo za sebe nemški listi in knjižnice. Ob novem letu jih dobivamo toliko gratis na ogled, da nam zalagajo v izobilju naš koš. Mnogo nezavednih Slovencev pritegnejo tem načinom k sebi in jih odtegnejo od nas ali jih zazibajo v narodno mlačnost.